

Syndrom czarnego psa w schroniskach dla zwierząt

MAŁGORZATA GOLEMAN, LESZEK DROZD, MIROSŁAW KARPIŃSKI, PIOTR CZYŻOWSKI

Zakład Hodowli Amatorskich i Zwierząt Dzikich, Wydział Biologii i Hodowli Zwierząt,
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin

Goleman M., Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P.

Black dog syndrome in animal shelters

Summary

The aim of this study was to verify the stereotypes about black dogs and to assess the extent to which they affect the decisions of new owners on whether to adopt a dog from a shelter. The results of three questionnaires carried out in 2010-2012 were analyzed. The first one was addressed to randomly selected respondents (100 persons); its purpose was to assess the stereotypes that remain in the society concerning black colored dogs. The second one was addressed to breeders of pedigree dogs of such breeds as Labrador Retriever, Newfoundland, Shar-pei and Doberman (10 breeders of each breed), which according to the FCI (Fédération Cynologique Internationale) breed standard have several acceptable colors, including black. A third one was filled in by people who have undergone the procedure related to the adoption of a dog in an animal shelter (60 persons). The results were statistically analyzed; analysis of the frequency of positive and negative answers was used, the significance of differences in the strength of association between variables was evaluated. The results indicate that dogs with a black coat were preferred. However, responding to questions on the appearance of aggressive and dangerous animals, most people selected big dogs of a black color. It has been demonstrated that the stereotype of black dogs is present in our society and the black dog is still considered to be aggressive. The education and gender of respondents had no influence on their responses. Despite the existing stereotypes, data collected in the Polish animal shelters have indicated that black dogs are adopted more frequently than dogs of other colors. The color, in most cases, did not matter, and what decided about the adoption of a specific dog was its attractive appearance and resemblances to a particular race. It was also determined that the term „black dog syndrome” in Polish society refers to an irrational anxiety and fear of black dogs.

Keywords: black dog syndrome, stereotype, animal shelter

Wydawać by się mogło, że bez względu na kolor sierści pies powinien pozostawać w ludzkim wyobrażeniu tym samym zwierzęciem. Jednak ciemne kolory i znaczenie czerni w kulturze europejskiej mają negatywny wydźwięk, oznaczają smutek, śmierć, a także kojarzą się ze złem (8). Umysł reagując na czerń podpowiada, że czarny, duży pies na pewno jest psem agresywnym, groźnym. Ma to swoje źródło w historii i legendach. W senniku można znaleźć formułę: „Biały pies dobry znak dla zaczynających nowy związek lub interes (...) Czarny pies – symbol niewierności” (3). Jednak tzw. syndrom czarnego psa to nie tylko poglądy i przekonania. Przekłada się to również na problemy w hodowlach psów rasowych czy w schroniskach dla bezdomnych zwierząt. Badania na całym świecie wykazują, że czarne psy mają o wiele mniejszą szansę na adopcję w porównaniu do psów o jasnym umaszczeniu (1, 5, 7, 8).

Celem badań było zweryfikowanie stereotypów nt. czarnych psów oraz ocena, w jakim stopniu wpływają one na decyzje nowych właścicieli psów przy adopcjach zwierząt ze schronisk, a także określenie aktualnych tendencji związanych z umaszczeniem psów wśród hodowców i nabywców szczeniąt rasowych.

Materiał i metody

Badania przeprowadzono na podstawie trzech autorskich ankiet w latach 2010-2012. Pierwsza skierowana była do losowo wybranych respondentów, którzy wyrazili dobrowolnie chęć udziału w badaniach. W grupie badanych znalazło się 50 kobiet oraz 50 mężczyzn. Celem tej ankiety była ocena stereotypów dotyczących psów o czarnym umaszczeniu, jakie wciąż spotykane są w społeczeństwie. Badania przeprowadzono w miastach powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Druga ankieta opracowana została z myślą o hodowcach. W badaniach udział wzięli hodowcy takich ras psów, jak: labrador retriever, nowofundland, shar-pei i doberman (10 hodowców każdej rasy). Każda z wymienionych ras posiada wg wzorca rasy FCI (Fédération Cynologique Internationale) kilka dopuszczalnych umaszczeń, w tym maść czarną. Trzecia ankieta skierowana była do nowych właścicieli psów, którzy przeszli procedury adopcyjne w schroniskach dla bezdomnych zwierząt. Badania zostały przeprowadzone w trzech różnych schroniskach (Warszawa, Lublin i Krzesimów). Ankietę wypełniło 60 osób.

Ponieważ wszystkie zmienne, którymi dysponowano, miały charakter nominalny, do analizy statystycznej zastosowano analizę frekwencji występowania odpowiedzi twierdzących i przeczących w zależności od płci i wykształcenia respondentów. Wyniki opracowano statystycznie za

pomocą programu SPSS Statistics 20.0. Istotność różnic między zmiennymi określono nieparametrycznym testem zgodności Chi-kwadrat Pearsona (przy poziomie 0,05), a siłę związku między zmiennymi obliczono za pomocą testu miar symetrycznych V-Kramera (dla określenia wartości korelacji w poszczególnych polach tablicy krzyżowej).

Wyniki i omówienie

Ankieta skierowana do losowo wybranych respondentów (tab. 1)

W odpowiedzi na pyt. 1 większość ankietowanych, kierując się jedynie umaszczeniem psa, wybrała maść czarną. Na drugim miejscu ankietowani wskazali psa o maści biszkoptowej. Wśród kobiet i mężczyzn nie było rozbieżności w odpowiedziach, obie grupy w większości przypadków zaznaczyły psa o umaszczeniu czarnym. Ogółem psa o czarnym umaszczeniu wybrało 62% respondentów, w tym 41,9% kobiet i 58,1% mężczyzn. Kobiety w porównaniu do mężczyzn częściej wybierały psa o umaszczeniu biszkoptowym oraz rudym.

Spośród rasy labrador retriever psy o umaszczeniu biszkoptowym i czarnym preferowane były przez 36% ankietowanych, w tym psa o umaszczeniu biszkoptowym wybrało 50% kobiet i 50% mężczyzn, a labradora czarnego 38,9% kobiet i 61,1% mężczyzn (pyt. 2). Natomiast psy o czekoladowym umaszczeniu zaakceptowano w 28% (takich odpowiedzi udzieliło 64,3% kobiet i 35,7% mężczyzn).

Spośród psów rasy doberman w dwóch umaszczeniach 84% ankietowanych wybrało czarne podpalane, a tylko 16% brązowe podpalane i były to różnice statystycznie istotne ($p \leq 0,05$) (pyt. 3). W grupie ankietowanych, która wybrała dobermana o umaszczeniu brązowym przeważały kobiety (62,5%).

Mając do wyboru cztery rasy: dobermana, owczarka południoworosyjskiego – jużaka, owczarka podhalańskiego i rottweilera, 44% respondentów obsadziłoby w horrorze dobermana, 34% rottweilera, 14% owczarka południoworosyjskiego, a 8% owczarka podhalańskiego (pyt. 4). Potwierdza to powszechne przekonanie, że duże, czarne psy najlepiej oddają

Tab. 1. Wyniki ankiety skierowanej do losowo wybranych respondentów (%)

Lp.	Pytanie ankiety	Oceniane cechy	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	
1.	Jakiej maści psa wybrałby pan/pani dla siebie (na podstawie zdjęcia)	Czarny	62	41,9	58,1	
		Biszkoptowy	22	72,7	27,3	
		Rudy	10	80,0	20,0	
		Łaciaty	6	0	100	
2.	W jakim umaszczeniu wybrałby pan/pani psa rasy labrador retriever	Czarny	36	38,9	61,1	
		Biszkoptowy	36	50,0	50,0	
		Czekoladowy	28	64,3	35,7	
3.	W jakim umaszczeniu wybrałby pan/pani psa rasy doberman	Czarny podpalany	84	47,6	52,4	
		Brązowy podpalany	16	62,5	37,5	
4.	Jakiego psa obsadziłby pan/pani w horrorze	Doberman	44	59,1	40,9	
		Jużak	14	28,6	71,4	
		Owczarek podhalański	8	25,0	76,0	
		Rottweiler	34	52,9	47,1	
			Ogółem	Znajomość rasy	Wizerunek psa	
5.	Która z wymienionych ras psów kojarzy się panu/pani z rasą agresywną. Wybierając kierował/a się pan/pani znajomością rasy czy wizerunkiem psa na zdjęciu	Beauceron	46	13	87	
		Jużak	4	100	0	
		American staffordshire terrier	50	68	32	
6.	Pies o jakim umaszczeniu kojarzy się panu/pani z psem groźnym	Czarny	78	43,6	56,4	
		Rudy	22	72,7	27,3	
7.	Który pies jest wg pana/pani starszy	Czarny	76	52,63	41,67	
		Rudy	24	47,37	58,33	
			Kobiety		Mężczyźni	
			Tak	Nie	Tak	Nie
8.	Czy czarnego, dużego psa z krótką sierścią uważa pan/pani za groźnego, agresywnego		68	32	60	40
9.	Czy uważa pan/pani, że czarne podniebienie u psa świadczy o jego agresywności		62	38	54	46
10.	Czy uważa pan/pani, że umaszczenie psa ma związek z jego agresywnością		60	40	56	44

klimat tego rodzaju projekcji, ponieważ ich eksterier kojarzy się z obroną i agresją.

Odpowiedzi na pytanie 5, która z wymienionych ras kojarzy się z rasą agresywną, po raz kolejny wskazują, że czarne psy naznaczone są piętnem agresji. W badaniu aż 46% ankietowanych wybrało owczarka francuskiego – beaucerona, psa dużego i czarnego, w tym 87% osób zaznaczyło, że kierowało się własną subiektywną oceną, a nie wiedzą o rasach psów. Natomiast tylko 4% respondentów zaznaczyło w ankiecie owczarka południoworosyjskiego – jużaka (z tej grupy psa najbardziej agresywnego) i odpowiedź ta wynikała ze znajomości tej rasy psów. American staffordshire teriera wybrało 50% osób, z których 68% kierowało się znajomością rasy.

Zdecydowana większość ankietowanych (78%) jako groźnego zaznaczyła czarnego psa, z czego 43,6% stanowiły kobiety, a 56,4% mężczyźni (pyt. 6). Na psa o rudym umaszczeniu zagłosowało 22% spośród wszystkich ankietowanych, powołując się na następny przesąd mówiący, że rudy kolor jest stereotypowo utożsamiany z fałszywością, a więc zapewne i pies o tej barwie sierści będzie niewiarygodny i agresywny (w grupie tej było 72,7% kobiet i 27,3% mężczyzn).

U psów czarnej maści częściej zauważalne są oznaki starzenia ponieważ kontrast białej i czarnej sierści oraz siwa broda i rzęsy są bardziej widoczne. W związku z tym dwa psy w podobnym wieku, lecz o innym umaszczeniu (jeden czarny, drugi rudy) optycznie będą się różniły wiekiem. Podobne wyniki otrzymano w przeprowadzonych badaniach (pyt. 7). Aż 76% ankietowanych zaznaczyło zdjęcie przedstawiające czarnego psa, oceniając, że jest on starszy. Problem ten zauważono w schroniskach w USA, gdzie pomijane przy adopcjach czarne psy uważano za znacznie starsze niż były faktycznie (5).

Również 64% osób zgodziło się z teorią mówiącą, że czarny, duży pies uznawany jest za psa groźnego i agresywnego, a tylko 36% osób zaprzeczyło jej (pyt. 8). Z 68% kobiet, które potwierdziły wymienioną teorię, 52,9% posiadało wykształcenie średnie, 47,1% wykształcenie wyższe. Wśród mających odmienne zdanie było 32% kobiet, w tym 37,5% kobiet ze średnim wykształceniem i 62,5% z wykształceniem wyż-

szym. W grupie mężczyzn 60% potwierdziło teorię, że czarne psy kojarzą się z psami agresywnymi. W tej grupie znalazło się 46,7% mężczyzn z wykształceniem średnim i 53,3% z wykształceniem wyższym. Wśród respondentów, którzy udzielili odpowiedzi negatywnej, 40% mężczyzn posiadało wykształcenie średnie, a 60% wyższe.

Większość osób wypełniających ankietę zgodziła się też z teorią, że czarne podniebienie u psa świadczy o jego agresywności (58% „tak”, 42% „nie”) (pyt. 9). Pogląd ten jest błędny, gdyż czarne podniebienie jest po prostu mocno pigmentowane, więc często występuje u psów o ciemnym umaszczeniu. W żadnych badaniach nie stwierdzono, aby ilość pigmentu łączyła się z poziomem agresji.

Ankietowani w 53% odpowiedzieli twierdząco na pytanie, czy umaszczenie psa ma związek z jego agresywnością, a w 47% zanegowali je (pyt. 10). Kobiety udzieliły 60% odpowiedzi twierdzących i 40% przeczących, zaś 56% mężczyzn odpowiedziało twierdząco, a 60% uważało, że umaszczenie psa nie ma związku z jego agresją.

Nie stwierdzono statystycznie istotnych różnic w poglądach dotyczących umaszczenia psa wśród kobiet i mężczyzn (Chi-kwadrat Pearsona = 0,604, $p_1 = n.i.$, V Kramera = 0,083, $p_1 = n.i.$). Również wykształcenie respondentów nie różnicowało odpowiedzi w sposób statystycznie istotny (Chi-kwadrat Pearsona = 1,145, $p_1 = n.i.$, V Kramera = 0,107, $p_1 = n.i.$). Pierwsza część ankiety (pyt. 1-3) wykazała, że respondenci nie mają uprzedzeń i chętnie wybierają czarne psy. Druga część ankiety (pyt. 4-10) dowiodła jednak, że „syndrom czarnego psa” nadal funkcjonuje w społeczeństwie polskim. Tak głęboko utrwalone poglądy są prawdopodobnie wynikiem licznych opracowań literackich, w których symbolem zła, kłopotów i strachu jest zazwyczaj duży, czarny pies, często z żółtymi oczami (np. pies Baskerville’ów). Adaptacje filmowe i fotografie obrazujące agresję zwierząt również pogłębiają ten pogląd.

Ankieta skierowana do hodowców psów rasowych (tab. 2)

Ankieta ta składała się z 9 pytań, z których do opracowania wybrano 4 najlepiej określające aktu-

Tab. 2. Wyniki ankiety skierowanej do hodowców psów rasowych (%)

Lp.	Pytanie ankiety	Oceniane cechy	Labrador retriever	Nowofundland	Shar pei	Doberman
1.	Czy hoduje pan/pani psy różnych maści w obrębie jednej rasy	Jeden rodzaj umaszczenia	0	20	30	20
		Różne umaszczenia	100	80	70	80
2.	Czy szczenięta czarne są częściej kupowane niż szczenięta innych maści	Nie ma różnicy	60	80	60	40
		Kupowane są chętniej	30	20	10	60
		Kupowane są rzadziej	10	0	30	0
3.	Czy słyszał pan/pani o syndromie czarnego psa	Tak	70	60	40	50
		Nie	30	40	60	50
4.	Czy nabywcy szczeniąt mieli uprzedzenia do zakupu czarnych szczeniąt	Tak	25			
		Nie	15			

alne preferencje hodowlane. Hodowcy wybierają do kojarzeń pary rodzicielskie tak, żeby w obrębie rasy utrzymywać jedno umaszczenie lub wiele odmian barwnych (pyt. 1). Psów o umaszczeniu czarnym jest dużo z tego względu, że czarny kolor u zdecydowanej większości ras jest uwarunkowany genem dominującym (9). Znajomość zasad dziedziczenia umaszczenia u psów pozwala hodowcom otrzymać potomstwo o oczekiwanym kolorze. W hodowli labrador retrieverów w 100% występowało różne umaszczenia, natomiast wśród hodowli nowofundlandów i dobermanów: 20% prowadziło kojarzenia mające na celu utrzymanie jednego rodzaju umaszczenia psów (klasyczne czarne) natomiast pozostałe 80% posiadało psy o różnych umaszczeniach. Hodowcy shar-pei biorący udział w badaniu w 30% utrzymywali jedną linię kolorystyczną (nie czarne), a w 70% prowadzili hodowle, w których występują różne odmiany umaszczenia.

W badaniach stwierdzono, że w większości hodowli czarne szczenięta kupowane były na równi ze szczeniętami o innym umaszczeniu (60%), w 30% hodowli zauważono, że czarne szczenięta kupowane są częściej, a w 10%, że kupowano je rzadziej od psów o innym umaszczeniu (pyt. 2).

Z ankiety wynika, że 57,5% hodowców słyszało o „syndromie czarnego psa”, w tym 70% hodowców labradorów, 60% nowofundlandów, 40% shar-pei i 50% dobermanów (pyt. 3). Pozostała część hodowców

(42,5%) nie znała tego terminu. Hodowcy zapytani, czy podczas prowadzenia swojej hodowli spotkali się wśród nabywców szczeniąt z uprzedzeniem dotyczącym czarnych psów (pyt. 4), w 62,5% zaznaczyli odpowiedź „tak”, a 37,5% „nie”. Ankieta przeprowadzona wśród hodowców zgodna była z pierwszą częścią ankiety skierowanej do losowo wybranych respondentów (pyt. 1-3). Hodowcy nie mieli problemów ze sprzedażą czarnych szczeniąt, a tylko 10% stwierdziło, że czarne szczenięta sprzedawały się gorzej. W przypadku ras psów, gdzie umaszczenie czarne jest podstawowe i najczęściej występujące, ten kolor był preferowany przez nabywców.

Ankieta skierowana do nowych właścicieli adoptujących psy (tab. 3)

Najczęściej do adopcji trafiały psy w wieku od 3 do 12 miesięcy (pyt. 1). W Warszawie i w Krzesimowie 35% adoptowanych w okresie badań psów było szczeniętami, a w Lublinie – 45%. Z ankiety wynika, że najmniej adoptowano psów powyżej 8. roku życia. Na całym świecie szczenięta są chętniej adoptowane niż psy starsze. Młode psy szybciej przystosowują się do nowych warunków życia i mają mniejszy bagaż złych doświadczeń w kontaktach z ludźmi, więc potrafią szybciej nawiązać relację z człowiekiem (4).

Kolejnym kryterium wyboru psa była masa ciała i najwięcej przekazanych do adopcji psów było zwierzętami małymi o masie do 10 kg (pyt. 2). W schronisku

Tab. 3. Wyniki ankiety skierowanej do nowych właścicieli adoptujących psy (%)

Lp.	Pytanie ankiety	Oceniane cechy	Warszawa	Lublin	Krzesimów
1.	Jaki był wiek adoptowanych psów	3-12 miesięcy	35	45	35
		1-4 lata	25	30	35
		4-8 lat	30	10	20
		Ponad 8 lat	10	15	10
2.	Jaka była waga adoptowanych psów	3-10 kg	50	55	45
		10-25 kg	25	20	35
		25-40 kg	20	20	10
		Ponad 40 kg	0	5	10
3.	Jakie było umaszczenie adoptowanych psów	Czarne	60	70	35
		Rude	10	5	10
		Białe	5	5	10
		Inne	25	20	45
4.	Czym kierowali się Państwo przy wyborze psa	Był w typie rasy	30	35	30
		Był młody	25	35	20
		Był starszy	10	5	10
		Spodobał się wygląd	35	25	40
5.	Czy umaszczenie psa ma dla Państwa znaczenie	Nie ma znaczenia	80	55	60
		Ma znaczenie, musi budzić respekt	15	30	25
		Ma znaczenie, musi być jasno umaszczone	5	15	15
6.	Wybierany pies był z przeznaczeniem do:	Domu z dziećmi	55	35	45
		Domu bez dzieci	20	25	20
		Do pilnowania posesji	25	40	35

w Warszawie adoptowano 50% psów w tej grupie wagowej, w Lublinie 55%, a w Krzesimowie 45%. Duże psy adoptowano rzadziej, im pies był większy, tym miał mniejsze szanse na adopcję. Psy powyżej 40 kg adoptowane były wyjątkowo rzadko, w Warszawie nie było adopcji tak dużych psów, w Lublinie stanowiły 5%, a w Krzesimowie 10%. W obserwacjach Leonard (7) z amerykańskich schronisk wielkość psa jest drugim, obok czarnego umaszczenia, czynnikiem zmniejszającym szanse psa na adopcję. Natomiast przeprowadzona ankieta wykazała, że najczęściej adoptowane były właśnie psy o umaszczeniu czarnym (pyt. 3). W schronisku w Warszawie adoptowano 60% psów czarnych (25% z nich były to psy o masie ciała 20-40 kg, 33,3% psy średnie (10-25 kg), a 41,7% stanowiły małe psy, o masie poniżej 10 kg). W schronisku w Lublinie adoptowano 70% psów o umaszczeniu czarnym (7,2% z nich ważyło powyżej 40 kg, 21,4% to psy o masie ciała pomiędzy 20-40 kg, 21,4% psów ważyło do 20 kg, a 50% to psy małe o masie ciała poniżej 10 kg). W Krzesimowie przygarnięto 35% czarnych psów – 14,3% o masie ciała 20-40kg, 28,6% to psy średnie (10-20 kg) i 57,1% małe do 10 kg.

W schronisku w Warszawie respondenci przy wyborze psa w 35% kierowali się jego wyglądem, w 30% podobieństwem psa do konkretnej rasy, w 25% pies był młody i przeważała chęć pomocy, a w przypadku starych psów (10%) – zapewnienia dobrej starości (pyt. 4). W Lublinie 35% ankietowanych zaznaczyło, że wybrało psa ze względu na podobieństwo do konkretnej rasy, kolejne 35% chciało pomóc młodemu psu i zmienić jego los, 25% osób przy wyborze psa ze schroniska kierowało się jego wyglądem, natomiast 5% wybrało psa starego, by zapewnić mu godną starość. W przytulisku w Krzesimowie 40% wybrało psa, ponieważ spodobał im się jego wygląd, 30% zaadoptowało psa, kierując się jego podobieństwem do konkretnej rasy, 20% wybrało młodego psa, a 10% psa w podeszłym wieku. We wszystkich wymienionych schroniskach 33,33% adoptujących psa jako najważniejsze kryterium wyboru podało jego wygląd, 31,67% kierowało się podobieństwem do konkretnej rasy, czyli też o wyborze psa do adopcji decydował wygląd psa, 26,67% wybrało psa ze względu na wiek (młody pies), a tylko 8,33% psa starego. Z danych raportu ASPCA (The American Society for the Prevention of Cruelty to Animals) z 2011 r. wynika, że w USA 27% adoptujących psy za najważniejsze kryterium wyboru uznało jego wygląd (<http://www.aspc.org>).

Respondenci zapytani, czy umaszczenie psa ma dla nich znaczenie, w 65% stwierdzili, że nie ma żadnego znaczenia, 23,3% osób odpowiedziało, że jest to dla nich istotna cecha ze względu na planowaną funkcję psa, który ma być psem do stróżowania: wśród tych ankietowanych znalazły się osoby, które adoptowały czarne psy (pyt. 5). Spośród osób, które zwracały uwagę na umaszczenie, 11,7% wybrało psa o jasnym umaszczeniu. Wiedza społeczeństwa na temat psów

z każdym rokiem poprawia się, również stereotypy o czarnych psach nie skutkują dyskryminacją czarnych psów przy zakupie szczeniąt rasowych oraz przy adopcjach psów ze schronisk. Jeszcze kilka lat temu w polskich schroniskach była sytuacja odwrotna i czarne psy były rzadziej adoptowane od innych. Sytuacja taka wciąż obserwowana jest w schroniskach dla zwierząt w Ameryce Północnej. W schroniskach USA i Kanady funkcjonuje skrót „BBD” (big black dog), którym określa się duże, ciemno umaszczone psy, często o dłuższej sierści. Psy te najczęściej pomijane są w adopcjach, trudniej znaleźć im dom i w związku z tym częściej są poddawane eutanazji (http://en.wikipedia.org/wiki/Black-dog_bias). Wynika to nie ze stanu zdrowia tych psów, ich rasy, temperamentu czy niewłaściwego zachowania, ale z koloru sierści (5). Ludzie często obawiają się czarnych psów, ponieważ trudniej odczytać ich ekspresję i wyraz pyska, gdyż zacierają się rysy (jak na ciemnej fotografii) (7). Z kolei w badaniach psychologicznych okazało się, że to rasa psa miała znaczący wpływ na postrzeganie danego psa przez uczestnika badania, a nie barwa jego sierści. Czarne labradory oceniane były jako bardziej przyjazne i mniej dominujące niż inne rasy (border collie, bokser, owczarki niemieckie, pit bull, pudle duże, rottweilery); jako bardziej przyjazne i uległe oceniono tylko golden retrievery (10). Sugeruje to, że umaszczenie psa może nie być tak istotną cechą, jak się zakłada, a dużą liczbę czarnych psów znajdujących się w schroniskach należy przypisać temu, że jest ich po prostu więcej. Labrador retrievery, zwłaszcza w umaszczeniu czarnym, są jedną z najpopularniejszych ras w USA.

Ostatnie pytanie miało wykazać, do jakiego domu wybierany był pies (pyt. 6). W 45% adoptowane psy trafiły do domu z dziećmi, następnie 33,3% zostało zabranych do pilnowania posesji, a 21,7% do domu bez dzieci. Niepokojący jest fakt, że tak duża liczba psów trafiła do domów z dziećmi, a głównym kryterium wyboru nie było zachowanie psa. Wiadomo, że pies potrafi wejść w relację z człowiekiem i więź ta wzrasta w trakcie zajmowania się psem i szkolenia go. Jednak ryzyko nieprzewidywanych, niebezpiecznych zachowań zwierzęcia, często po różnych, nieprzyjemnych interakcjach z ludźmi, może zakończyć się groźnym wypadkiem (2, 6).

Przeprowadzone badania ankietowe wykazały, że wykształcenie i płeć nie różnicowały odpowiedzi badanych osób. Nie wykazano też istotnego związku między płcią i wykształceniem a odpowiedziami potwierdzającymi teorię syndromu czarnego psa. Można stąd wysunąć wnioski, że stereotypy są niezależne od wykształcenia oraz od płci, a kobiety w tych poglądach nie różnią się od mężczyzn. W celu zweryfikowania wyników niniejszej ankiety należałoby rozszerzyć badania o większą liczbę zmiennych (wiek respondentów, miejsce zamieszkania, liczbę ankietowanych). Ludzie adoptują psy z różnych powodów, często kierując

się altruizmem. Przy wyborze psa, poza jego zachowaniem, biorą pod uwagę wygląd, podobieństwo do jakiejś rasy bądź wybierają psa zupełnie nieracjonalnie, ulegając emocjom. Fundacje na rzecz zwierząt od lat walczą z „syndromem czarnego psa”. Środowisko schroniska (kojce, budynki) są przeważnie w kolorach szarości, więc ciemne psy są mniej widoczne w kojcach (7). Tworzone są specjalne programy mające na celu uatrakcyjnienie czarnych, dużych psów w schroniskach poprzez zakładanie np. różowych kokard sukoni i niebieskich krawatów samcom lub kolorowych chustek zamiast obroży (1). Choć wyniki badań w polskich schroniskach nastrajają optymizmem i nie widać wyraźnej dyskryminacji czarnych psów, to jednak ludzka podświadomość nadal kreuje czarne psy jako groźne. Odsetek psów adoptowanych ze schronisk jest jeszcze w Polsce znikomy w porównaniu z innymi krajami. Na podstawie przeprowadzonej ankiety stwierdzono również, że pojęcie „syndrom czarnego psa” w społeczeństwie polskim oznacza obawę przed czarnym psem, natomiast w USA odnosi się do zjawiska pomijania w adopcjach ze schronisk psów o ciemnym umaszczeniu w porównaniu do psów o jasnej sierści. Stąd też istotne zadanie przed wolontar-

iuszami w schroniskach i fundacjach, nauczycielami w szkołach i rodzicami szerokiego przekazywania wiedzy pozbawionej stereotypów.

Piśmiennictwo

1. *Dahl M.*: Black pups face doggie discrimination. NBCNews.Com. 2008, 3, 5.
2. *Elgier A. M., Jakovcevic A., Barrera G., Mustaca A. E., Bentosela M.*: Communication between domestic dogs (*Canis familiaris*) and humans: Dogs are good learners. *Behav. Processes* 2009, 81, 402-408.
3. *Grabowska K.*: Wielki sennik. Wyd. Arystoteles Sp. Jawna, Warszawa 2006.
4. *Head E., Callahan H., Cummings B. J., Cotman C. W., Ruehl W. W., Muggenberg B. A., Milgram N. W.*: Open Filed Activity and Human Interaction as a Function of Age and Breed in Dogs. *Physiol. Behav.* 1997, 62, 963-971.
5. *Hipp D.*: Black dogs face a hard choice at shelter. *The Bark* 2006, 35, Mar/Apr.
6. *King T., Marston L. C., Bennett P. C.*: Breeding dogs for beauty and behaviour: Why scientists need to do more to develop valid and reliable behaviour assessments for dogs kept as companions. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 2012, 137, 1-12.
7. *Leonard A.*: The plight of “Big black dogs” in American Animal Shelters: color-based canine discrimination. *Kroeber Anth. Soc. Pap.* 2011, 99, 168-183.
8. *Nakano C.*: Black Dog Bias? *Los Angeles Times*, 2008, December 6.
9. *Schmutz S. M., Berryere T. G.*: A review of the genes affecting coat color and pattern in domestic dogs. *Anim. Genetics* 2007, 38, 539-549.
10. *Woodward L., Milliken J., Humy S.*: Give a Dog a Bad Name and Hang Him: Evaluating Big, Black Dog Syndrome. *Soc. Anim.* 2012, 20, 236-253.

Adres autora: dr inż. **Malgorzata Goleman**, ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin; e-mail: malgorzata.goleman@up.lublin.pl